

Шифр роботи «Пенсійне забезпечення»

**«Оцінка системи пенсійного забезпечення України та шляхи її
реформування»**

ЗМІСТ

	Стр.
ВСТУП	5
1. Оцінка системи пенсійного забезпечення України	8
2. Досвід зарубіжних країн у побудові пенсійних систем	16
3. Використання МСБО 26 та МСБО 19 у процесі ведення обліку та складання звітності за програмами пенсійного забезпечення	22
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
ДОДАТКИ	35
Додаток А.1. Порівняльна характеристика НП(С)БО ДС 124, МСБО ДС 9 та МСБО ДС 23 щодо складу доходів	36
Додаток Б.1. Населення Швеції	37
Додаток Б.2. Населення Норвегії	38
Додаток В.1. Сфера застосування МСБО 26 та МСБО 19	39
Додаток В.2. Сфери, на які не поширюється застосування МСБО 26 та МСБО 19	40
Додаток В.3. Терміни, використовувані в МСБО 26 та МСБО 19	41
Додаток В.4. Склад фінансової звітності щодо програми пенсійного забезпечення з визначеною виплатою	42

ВСТУП

Актуальність. На даний час в Україні особливо нагальною є потреба у вдосконаленні і реформуванні усіх складових пенсійної системи, у першу чергу облікових, задля можливості збереження (та бажаного покращення) її дієздатності для забезпечення належного рівня життя громадян, що мають право на пенсію і становлять найнезахищеніший та досить численний прошарок населення України.

Станом на 01.01.2020 р. чисельність пенсіонерів у країні становила 11,33 млн. осіб (рис. 1).

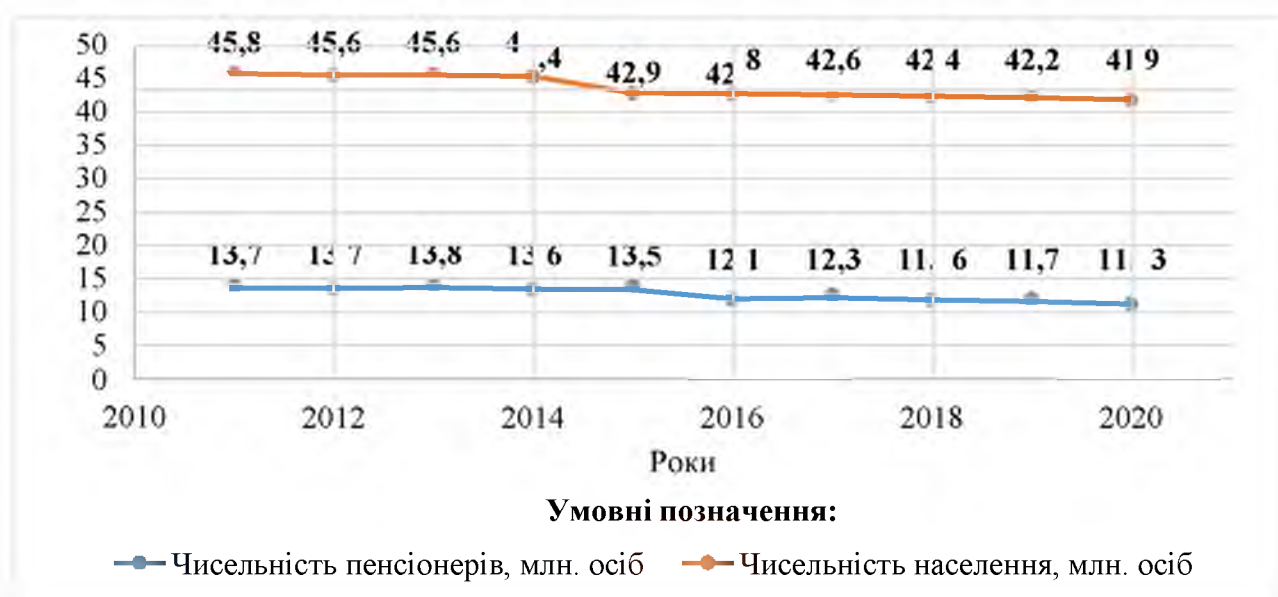

Рис. 1. Динаміка загальної чисельності населення та пенсіонерів в Україні у 2011-2020 рр.

Джерело: [25; 26; 27].

Протягом періоду 2011-2020 рр. кількість пенсіонерів зменшилася на 2,37 млн. осіб, або ж на 17,52%. Загальна чисельність населення України впродовж аналізованого періоду скоротилась на 3,9 млн. осіб та склала на початок 2020 р. 41,9 млн. осіб. З 01.01.2016 р. по 01.01.2020 р. кількість населення зменшилась на 0,9 млн. осіб, кількість пенсіонерів – на 0,77 млн. осіб. На початок 2020 р. пенсіонери становили 27% населення країни.

Протягом 2020 р. спостерігається подальша стійка негативна динаміка скорочення чисельності населення у країні (рис. 2).

Рис. 2. Динаміка загальної кількості населення України та пенсіонерів протягом 2020 р.

Джерело: [26; 27].

Впродовж десяти місяців 2020 р. чисельність населення України зменшилась на 0,2 млн. осіб (на 0,5%), чисельність пенсіонерів скоротилась на 0,11 млн. осіб (на 0,97%). Співвідношення пенсіонерів та загальної кількості населення країни станом на 01.10.2020 р. склало 1:2,6.

Разом з тим, кількість економічно активного населення країни у січні 2020 р. становила 17,38 млн. осіб, з них зайняте населення склало 15,89 млн. осіб, або ж 91,4% (рис. 3).

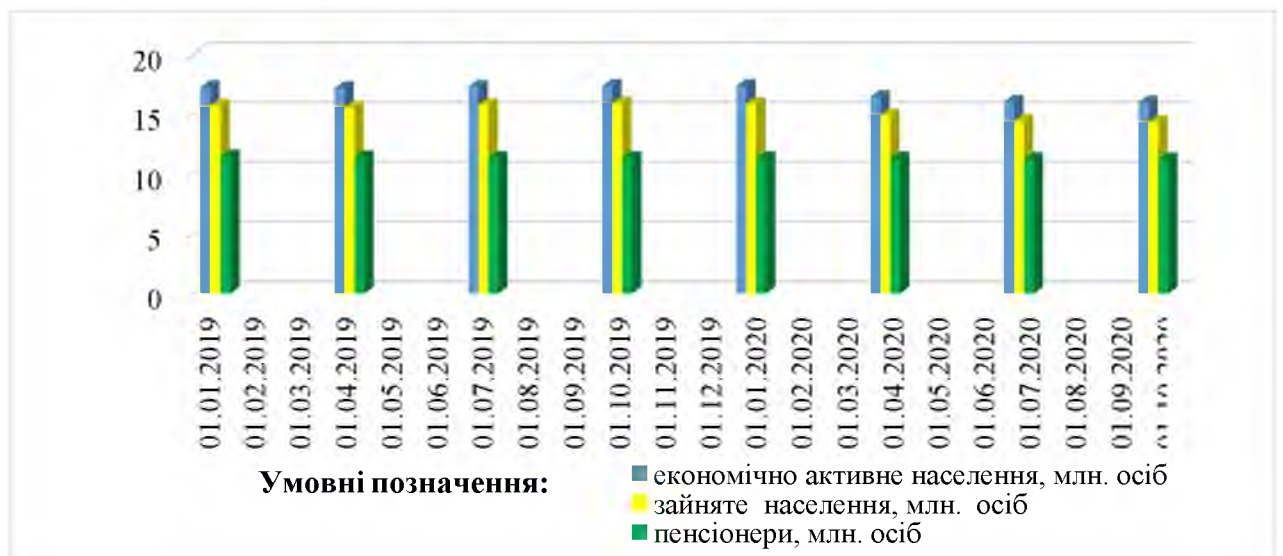

Рис. 3. Динаміка кількості економічно активного населення, зайнятого населення та пенсіонерів в Україні протягом 2019-2020 рр.

Джерело: [25; 26; 27].

Впродовж 2019-2020 рр. кількість економічно активного населення зменшилась на 1,3 млн. осіб (на 7,51%), а кількість зайнятого населення скоротилася на 1,36 млн. осіб (на 8,65%). Проведений аналіз свідчить, що співвідношення пенсіонерів та зайнятого населення, відповідно, станом на 01.10.2020 р. склало 1:1,27. Враховуючи, що для солідарної системи, яка зобов'язана, на даний час, фінансово забезпечувати наявних пенсіонерів, співвідношення зайнятого населення та пенсіонерів, що складає 1:1, є критичним [24], наявні несприятливі тенденції не можуть лишатися поза увагою та потребують негайного реагування. Особливу увагу необхідно приділити обліковим складовим, задля збереження та посилення дієздатності системи пенсійного забезпечення України.

Наукова гіпотеза. Дослідити потреби бухгалтерського обліку недержавного пенсійного забезпечення, визначити можливість застосування МСБО 26 в обліку пенсійного забезпечення. Здійснити аналіз використання в національному обліку пенсійного забезпечення МСБО 26 та МСБО 19, дослідити недоліки та можливості вдосконалення процесів застосування даних Стандартів задля зміцнення та ефективного функціонування накопичувальної складової системи пенсійного забезпечення України, якою є добровільне недержавне пенсійне забезпечення, для підвищення благополуччя пенсіонерів.

Предметом дослідження є вітчизняна система обліку пенсійного забезпечення та системи обліку пенсійного забезпечення країн зарубіжжя з метою запозичення успішного досвіду.

Прагматична цінність результатів дослідження. Запропоновані заходи призведуть до поліпшення якості облікових даних пенсійного забезпечення, позитивного економічного ефекту за рахунок прискорення прийняття рішень у результаті отримання оперативної інформації у процесах контролю в недержавному пенсійному забезпеченні, сприятимуть удосконаленню пенсійної системи України.

1. Оцінка системи пенсійного забезпечення України

На даний час, пенсійна система України є трирівневою теоретично (з 2004 р. [37]), проте, фактично функціонуючими є перший рівень (солідарна система) та частково – третій рівень (недержавне пенсійне забезпечення). Другий рівень (обов'язкова накопичувальна система) станом на 01.01.2021 р. не введений у дію, незважаючи на численні законопроекти щодо його введення. Згідно законопроекту №4408, напрацьованого Мінсоцполітики, з 01.2021 р. повинна була почати функціонувати професійна накопичувальна система для підприємств зі шкідливими умовами праці [19]. Впровадження її планувалось для громадян, які не досягли віку 35 років та мають право на пільгові пенсії. Також був напрацьований законопроект № 2683 по введенню в дію протягом 2021 р. загальнообов'язкової накопичувальної системи, який пропонує всіх працюючих осіб до моменту набуття ними пенсійного віку зобов'язати сплачувати внески до другого рівня пенсійної системи [19]. Наявні негативні фактори впливу зумовили неможливість впровадження накопичувальних пенсій, які існують теоретично 18 років [10]. Серед вищезгаданих негативних факторів необхідно відзначити:

- наявну економічну кризу, підсилену пандемією коронавірусу;
- нерозвинений інвестиційний ринок;
- відсутність необхідної економічної кон'юнктури.

Функціонуюча солідарна система, крім вираженої проблеми старіння населення в Україні та, у результаті, дуже несприятливого для розподільного принципу солідарності співвідношення пенсіонерів та працюючих, яке, за попередніми підрахунками, становить 1:1,27, має ще цілу низку проблем, що перешкоджають її ефективному функціонуванню та можуть призвести, і навіть найближчим часом, до недієздатності першого рівня пенсійної системи. Необхідно відмітити, що наявне співвідношення розраховане без врахування існуючої тіньової зайнятості, тобто наявності нелегального працевлаштування, у результаті чого не сплачуються певні податки, а також єдиний соціальний внесок

(надалі – ЄСВ), який є найсуттєвішим джерелом власних надходжень Пенсійного фонду, що представляє солідарну систему [14].

Наразі 85,6215% надходжень від ЄСВ у вигляді власних надходжень спрямовуються до Пенсійного фонду (рис. 4).

Рис. 4. Розподіл ЄСВ між Пенсійним фондом і фондами соціального страхування

Джерело: [38].

У 2019 р. в Україні нелегально працевлаштованими були 3,5 млн. осіб [26]. Із врахуванням наявних даних, реальне співвідношення пенсіонерів та працюючих є близьким до 1:0,97, тобто нижчим мінімально допустимого рівня.

Крім наявності нелегального працевлаштування населення, в Україні спостерігається також наявність безробітного населення, що негативно впливає на наповненість бюджету Пенсійного фонду та на його спроможність здійснювати необхідні видатки. У 2019 р., порівняно з 2010 р., кількість безробітного населення зменшилась на 0,09 млн. осіб [26], а порівняно з 2014 р. – на 0,36 млн. осіб, проте, протягом 2020 р. спостерігається негативна динаміка зростання кількості безробітних в Україні (рис. 5).

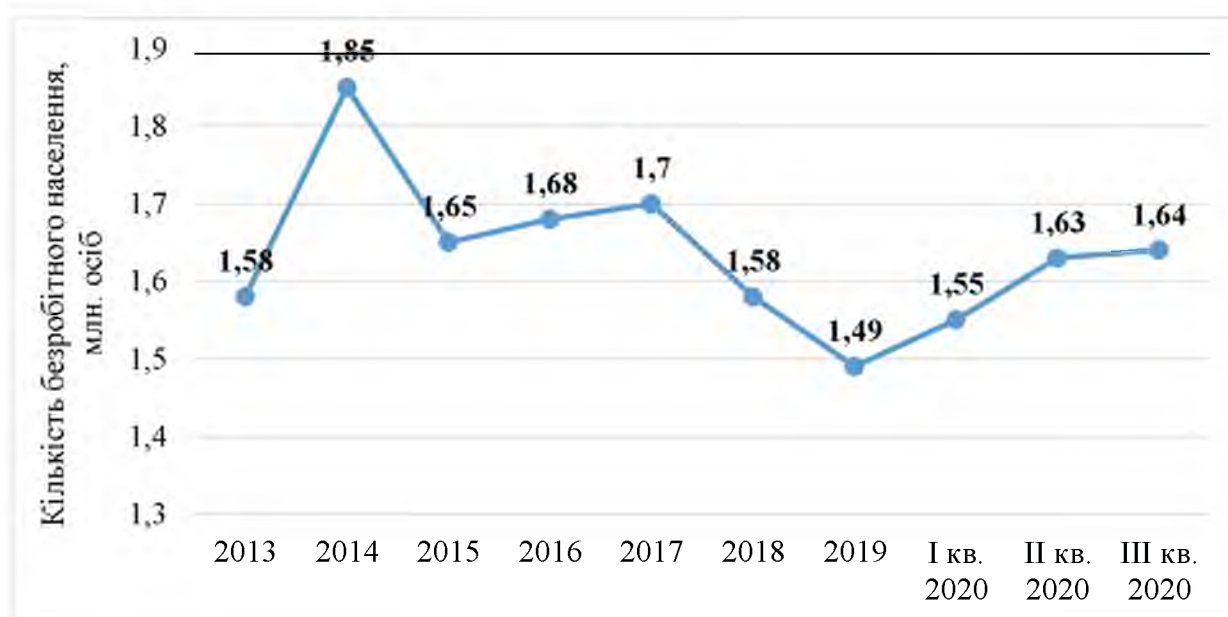

Рис. 5. Динаміка кількості безробітного населення України у 2013-2020 рр.

Джерело: [26].

Впродовж десяти місяців 2020 р. кількість безробітного населення збільшилась на 0,65 млн. осіб, що є негативною тенденцією.

Одним із негативних факторів впливу на ефективне функціонування Пенсійного фонду є також високий рівень трудової міграції населення України за кордон, що призводить до додаткового ненадходження частки від ЄСВ до Пенсійного фонду [9].

У процесі реформування солідарного рівня пенсійної системи було проведено інноваційне вдосконалення Пенсійного фонду та його відділень, у результаті чого значно поліпшилась діяльність Пенсійного фонду, були покращені процеси надання послуг громадянам. Нововведення сприяли євроінтеграційним зрушенням, спростили багато процедур та удосконалили облікові процеси [2]. Також підвищено термін настання пенсійного віку для жінок та впроваджено поступове підвищення потрібного для виходу на пенсію страхового стажу [3; 10]. Проведені вдосконалення не можуть вирішити усі наявні проблеми солідарної системи, спричинені наявними вищезгаданими факторами.

Дієздатність солідарної системи наразі підтримується завдяки дотуванню Пенсійного фонду Державним бюджетом України [2]. Необхідно зауважити, що

суми коштів, виділених на дотації, з кожним роком збільшуються (рис. 6), тоді як вони могли б сприяти вирішенню багатьох соціальних та економічних проблем країни.

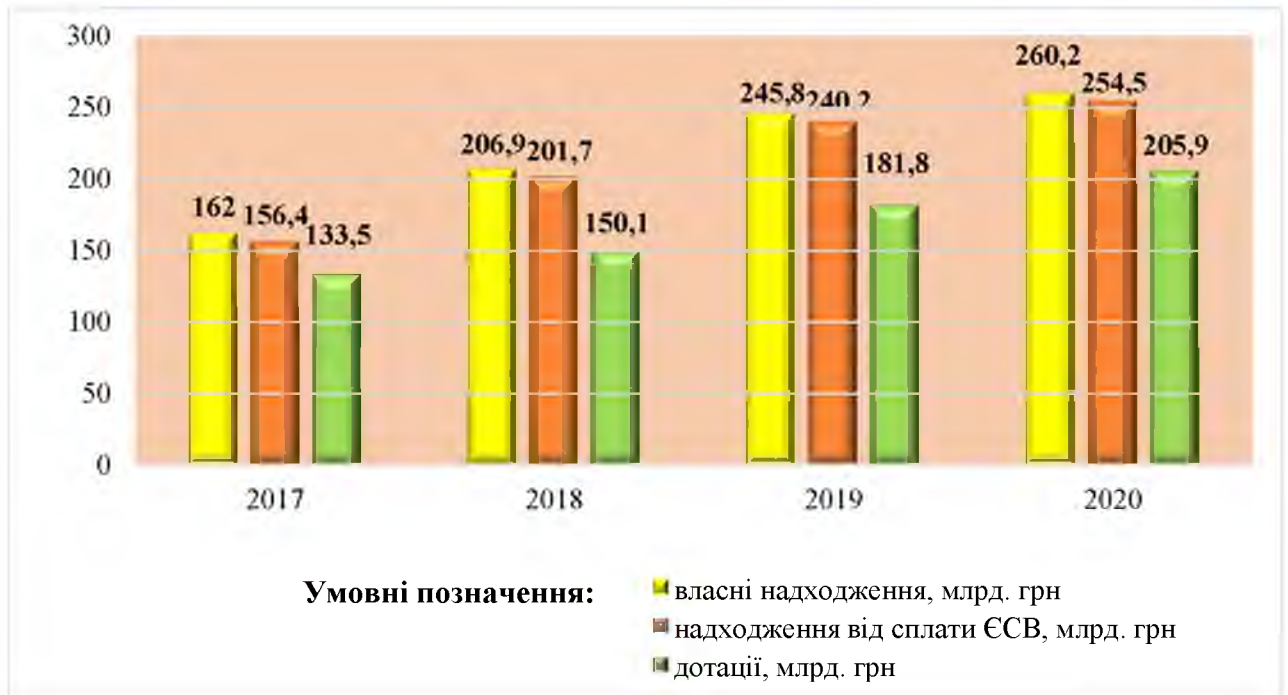

Рис. 6. Динаміка власних доходів, доходів від сплати ЄСВ та дотацій Пенсійного фонду у 2017-2020 рр.

Джерело: [27].

Впродовж 2017-2020 рр. значно збільшилися суми власних надходжень солідарної системи (на 98,2 млрд. грн, або ж на 60,62%). Проте, протягом аналізованого періоду збільшились і суми дотування Державним бюджетом (на 72,4 млрд. грн, або ж на 54,23%).

Разом з тим, розмір внесків до солідарної системи в Україні ($22\% \times 85,6215\% = 18,84\%$) є одним із найнижчих у світі (рис. 7).

Серед розглянутих країн менший розмір внеску лише в Японії, при тому, що в цій країні значно вищими є заробітні плати, від розміру яких залежить сума внеску. Також у Японії значно кращою є демографічна ситуація [20].

Не сприяють покращенню ситуації і наявні облікові неузгодженості, що виникають у процесі обліку надходжень Пенсійного фонду згідно Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 «Доходи» (надалі – НП(С)БО ДС 124) (дод. А.1).

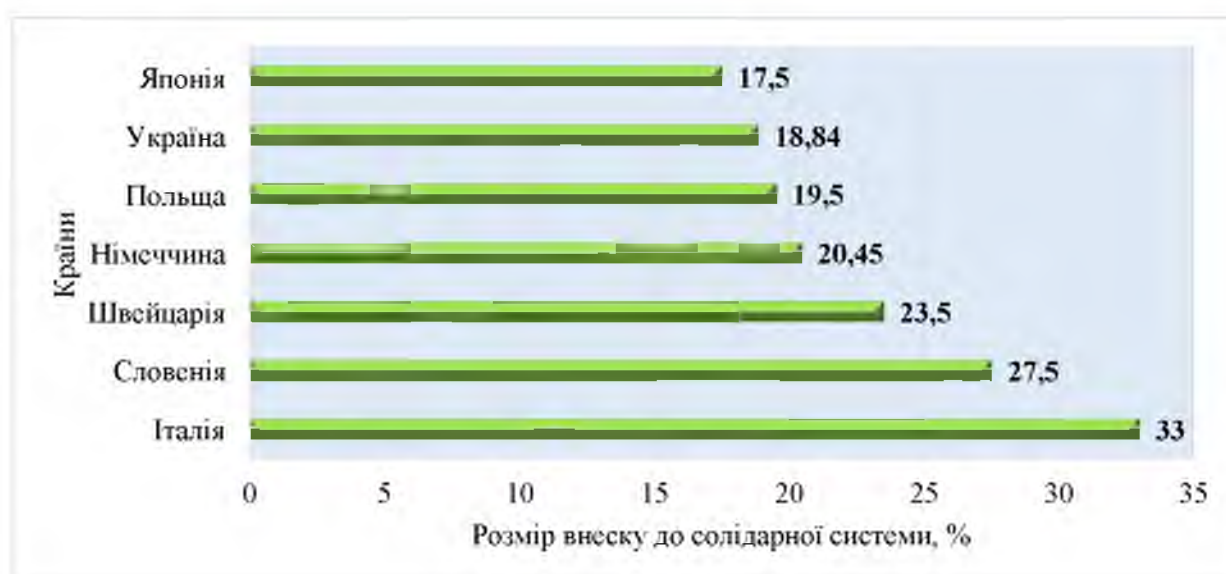

Рис. 7. Розміри внесків до солідарної системи по країнах, %

Джерело: [16].

У результаті наявних негативних чинників впливу пенсії, виплачувані Пенсійним фондом, є досить низькими, особливо у порівнянні з пенсійними виплатами пенсіонерам у зарубіжних країнах (рис. 8).

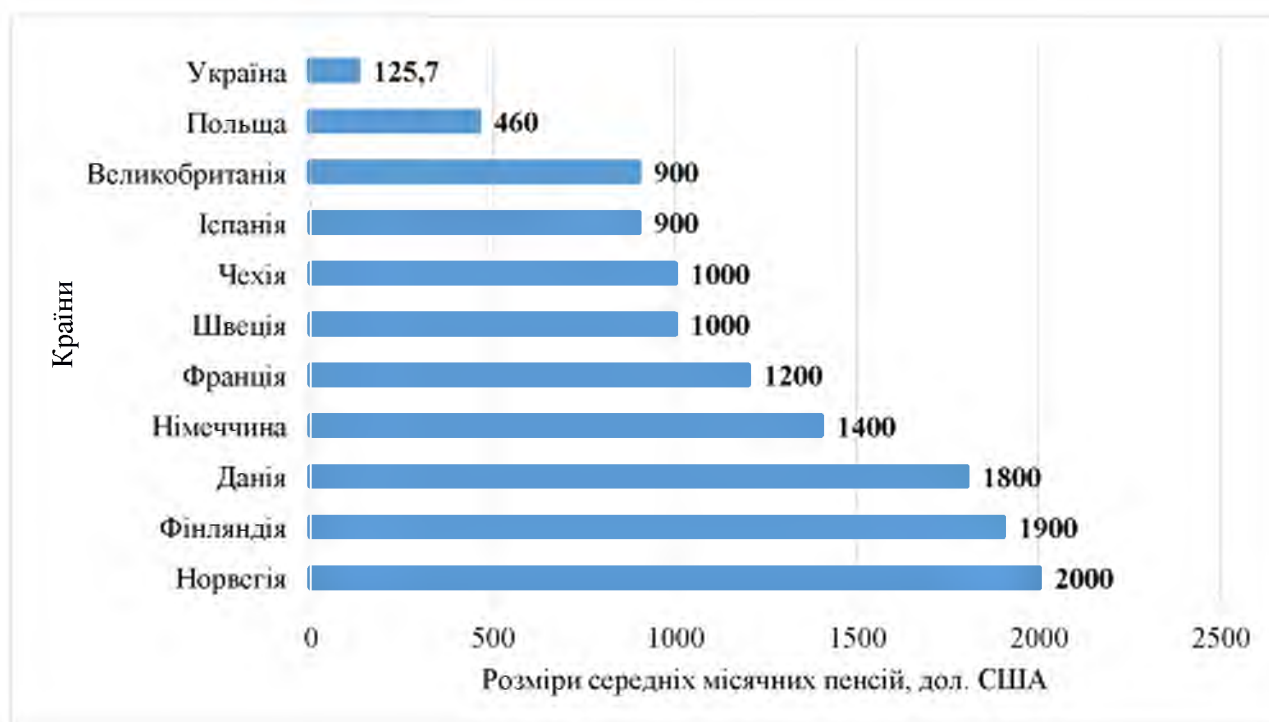

Рис. 8. Розміри середніх місячних пенсій в європейських країнах у 2020 р., дол. США

Джерело: [1; 32].

Як свідчать дані рис. 8, пенсійні виплати в Україні є значно нижчими за пенсійні виплати в інших країнах. Зокрема, вони є нижчими за пенсійні виплати в Польщі на 334,3 дол. США, або ж на 266%, за пенсійні виплати у Швеції – на 874,3 дол. США (на 695,5%), за пенсійні виплати у Фінляндії – на 1774,3 дол. США (на 1411,5%).

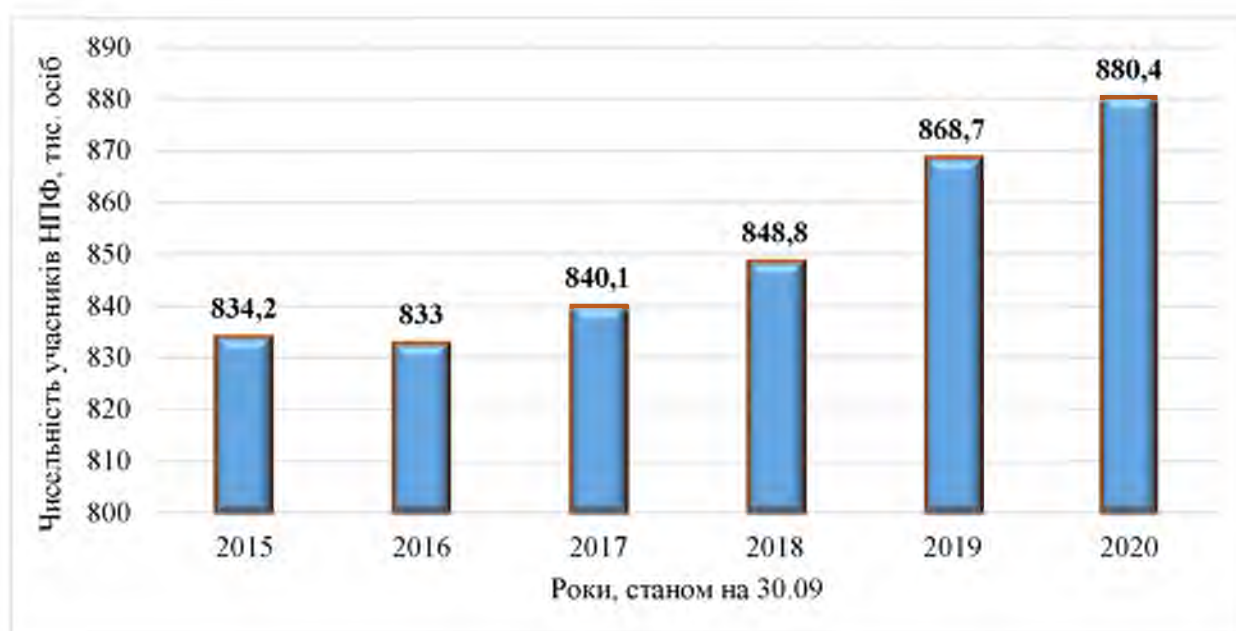
За період 2011-2020 рр. середні розміри пенсійних виплат значно збільшились, хоч і лишились низькими у порівнянні з виплатами у країнах з успішно функціонуючими пенсійними системами (дод. А.2, рис. А.2.1). Середній розмір пенсії збільшився з 1032,6 грн до 3083 грн (на 2050,4 грн, або ж на 198,57%). Середній розмір пенсії за віком протягом аналізованого періоду зріс на 2024,4 грн (на 194,73%), та склав у 2020 р. 3064 грн. Збільшився і розмір пенсії за інвалідністю (на 1756,4 грн, або ж на 198,55%). У 2020 р. найменші за розміром пенсійні виплати отримували пенсіонери, яким було призначено соціальні пенсії (дод. А.2, рис. А.2.2). Розмір соціальних пенсій, станом на 01.01.2020 р., складав 1644 грн.

Третій рівень системи пенсійного забезпечення, яким є добровільне недержавне пенсійне забезпечення, представлений банками, страховими компаніями та недержавними пенсійними фондами (надалі – НПФ). Основними його представниками є НПФ [4].

Станом на 30.09.2020 р. в Україні функціонували 63 НПФ, порівняно з 64 НПФ, станом на 30.09.2019 р. [35]. Чисельність учасників НПФ у 2020 р. склала 880,4 тис. осіб, що більше, ніж у 2019 р., на 11,7 тис. осіб, або ж на 1,35% (рис. 9).

За період 2015-2020 рр. чисельність учасників НПФ збільшилась на 46,2 тис. осіб (на 5,54%). Оскільки загальна кількість населення України, станом на 01.10.2020 р., становила 41,7 млн. осіб, учасники НПФ становлять 2,11% населення України.

Чисельність учасників НПФ, які, станом на 30.09.2020 р., отримували пенсії від НПФ, становить 86,3 тис. осіб [35], що складає 0,2% населення країни та 0,77% від загальної кількості пенсіонерів.

**Рис. 9. Динаміка чисельності учасників НПФ
у 2015-2020 рр., станом на 30.09**

Джерело: [34; 35].

У 2020 р., станом на 30.09, пенсійні внески до НПФ становили 2319,4 млн. грн, що більше, ніж на аналогічну дату 2018 р., на 355,2 млн. грн (рис. 10).

Рис. 10. Динаміка сум пенсійних внесків НПФ, пенсійних виплат НПФ та адміністративних витрат НПФ у 2018-2020 рр., станом на 30.09

Джерело: [35].

Протягом 2018-2020 рр. відзначається збільшення сум пенсійних виплат на 288 млн. грн, або ж на 36,85%. Також протягом аналізованого періоду збільшилися суми витрат НПФ, що компенсуються за рахунок сум пенсійних внесків, на 127,2 млн. грн, або ж на 40,78%. Суми пенсійних виплат НПФ є досить незначними порівняно з сумами виплат Пенсійного фонду, які у 2019 р. склали 429 млрд. грн [27].

Необхідно зауважити, що витрати (на адміністрування, управління пенсійними активами та ін.) є досить значними, а інвестування активів відбувається в основному за рахунок вкладень на депозити банків (на 40,3%) та вкладень у державні цінні папери (на 45,7%) [35], що не виправдовує наявні витрати та підтверджує фактичну відсутність інвестиційного ринку.

У процесі обліку операцій НПФ адміністратором часто виникають проблеми облікового характеру, зумовлені недосконалістю методології, а також регламентації обліку в НПФ [40]. Зокрема, відсутньою є Типова кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку операцій НПФ, що спричиняє неточності та неузгодженості облікових даних. У процесі обліку операцій НПФ використовується рахунок «Виробництво», тоді як НПФ не займаються діяльністю, пов'язаною з виробництвом. Також є відсутніми чинні Методичні рекомендації, які б регламентували облік основних операцій НПФ. Крім того, державний контроль діяльності НПФ є малоефективним внаслідок того, що відсутніми є дієві механізми, а також процедури контролю [40].

НПФ не користуються популярністю серед широких верств населення, не викликають серед населення довіри, чому сприяє досить високий рівень шахрайства у НПФ [21]. Проблемою також є відсутність інструментів гарантування вкладів [28]. Крім того, велика частка населення не є проінформованою про можливості добровільної накопичувальної системи, якою в Україні є недержавне пенсійне забезпечення [10].

Отже, умови функціонування вітчизняної пенсійної системи ще раз підтверджують актуальність даного дослідження. З метою збереження дієздатності та покращення ефективності функціонування пенсійної системи

України необхідними є рішучі дії як зі сторони Держави, так і зі сторони місцевих органів влади в напрямку посиленої боротьби з тіньовою зайнятістю та безробіттям. Також доцільним є обґрунтовано збільшити розмір нарахувань ЄСВ, а також повернути ставку відрахувань ЄСВ із заробітної плати, відповідно до аналітичних розрахунків, у розмірі 2%, як мінімальну застосовувану до 2016 р.

Для покращення ситуації із третім рівнем пенсійного забезпечення необхідним є напрацювання дієвих механізмів для забезпечення ефективності контролю діяльності НПФ, а також напрацювання інструментів гарантування вкладів. Необхідним є проведення просвітницької діяльності задля забезпечення інформування населення про можливості недержавного пенсійного забезпечення.

Особливу увагу необхідно приділити проблемним питанням бухгалтерського обліку пенсійного забезпечення, що значно покращить спроможність ефективного функціонування вітчизняної пенсійної системи. З метою успішного реформування системи пенсійного забезпечення України доцільним є запозичення позитивного досвіду зарубіжних країн з успішно функціонуючими пенсійними системами, здатними забезпечити гідний рівень життя пенсіонерів.

2. Досвід зарубіжних країн у побудові пенсійних систем

За результатами глобального індексу пенсійного забезпечення 2019 р., проведеного французьким інвестиційним банком Natixis, у десятці кращих за рівнем пенсійного забезпечення країн із оцінених знаходились Ісландія, Швейцарія, Норвегія, Ірландія, Нова Зеландія, Швеція, Данія, Канада, Австралія та Люксембург. У рейтингу банком було оцінено рівень добробуту, а також фінансової безпеки пенсіонерів [6].

У Швейцарії впродовж 2011-2021 рр., станом на 01.01, спостерігається, на відміну від ситуації в Україні, позитивна динаміка зростання загальної чисельності населення країни (рис. 11).

Рис. 11. Динаміка чисельності населення Швейцарії у 2011-2021 рр., станом на 01.01

Джерело: [20].

У 2021 р. кількість населення країни становила 8727 тис. осіб, що більше, ніж у 2020 р., на 94 тис. осіб (на 1,09%), та більше, ніж у 2011 р., на 868,8 тис. осіб (на 11,06%).

У 2020 р. зайняте населення склало 5663,2 тис. осіб, незайняте — 276,3 тис. осіб; кількість пенсіонерів становила 1467,6 тис. осіб (рис. 12).

Рис. 12. Структура працюючого, безробітного населення і пенсіонерів у Швейцарії у 2020 р., тис. осіб

Джерело: [20].

Станом на 01.01.2021 р. відношення пенсіонерів до працюючих у Швейцарії склало 1:3 [20]. Відповідно, стан солідарної системи у Швейцарії є значно кращим, ніж в Україні, проте, у Швейцарії пенсійна система функціонує з використанням усіх переваг поєднання солідарної та накопичувальної моделей. Система пенсійного забезпечення країни є трирівневою (рис. 13).

Рис. 13. Рівні пенсійної системи Швейцарії

Джерело: [30].

Сума пенсійних виплат згідно системи державного пенсійного страхування, яка належить до солідарно-розподільного типу, знаходиться в межах від 1200 франків до 2350 франків, максимальні виплати в розмірі 2350 франків отримують 28% чоловіків та 13% жінок. Із зарплати кожного працюючого вираховують 5,125% у державний фонд страхування, також 5,125% виплачує працедавець [30].

Внески до другого рівня виплачують всі працевлаштовані особи, річний розмір заробітної плати яких перевищує 21150 франків. У результаті успішного функціонування другого, обов'язкового накопичувального рівня, пенсіонери мають можливість отримувати біля 60% від зарплати [30].

Третій рівень є накопичувальним та добровільним. Його представниками є приватні інвестиційні фонди з вигідними для вкладників умовами та високою надійністю збереження коштів.

У бухгалтерському обліку пенсійного забезпечення Швейцарії використовуються Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (надалі – МСБО), зокрема, МСБО 26, а також національні Стандарти (GAAP FER та GAAP US) [22]. На даний час все більше підприємств Швейцарії переходять на регламентацію бухгалтерського обліку за МСБО, враховуючи його переваги.

Чисельність населення Швеції у 2020 р., станом на 01.01, склала 10068 тис. осіб (дод. Б.1, рис. Б.1.1). З 2011 р. по 2021 р. чисельність населення країни зросла на 20,6 тис. осіб. Протягом 2020 р. кількість населення у Швеції збільшилась на 2,3 тис. осіб.

Зайняте населення у 2020 р. склало 60,3% від загальної кількості населення країни, безробітними були 4,5% населення (дод. Б.1, рис. Б.1.2). Чисельність пенсіонерів склала 1983,4 тис. осіб (19,7% населення країни). Відношення пенсіонерів до працюючих у Швеції становить 1:3.

Починаючи з 1999 р., пенсійна система Швеції є трирівневою та складається із трьох компонентів (рис. 14).

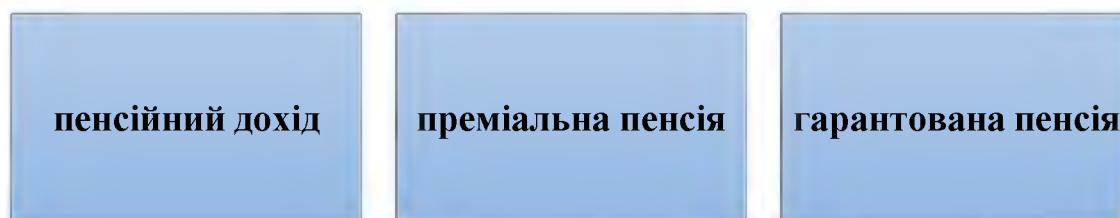

Рис. 14. Компоненти пенсійної системи Швеції

Джерело: [31].

Пенсійний дохід гарантується усім особам, які є громадянами Швеції. Кожен працюючий у Швеції зобов'язаний відраховувати 16% від доходів у рахунок майбутньої загальної пенсії (на свою користь та на користь інших). Якщо особа отримувала мінімальну заробітну плату або ж менше неї, вона, при виході на пенсію, отримує пенсійні виплати у вигляді гарантованої пенсії. Преміальна пенсія складає 2,5% від бази, цими коштами пенсіонер має право розпоряджатись відразу шляхом вкладень у спеціально відібрані, надійні пенсійні фонди [31]. Облік та звітність пенсійного забезпечення у Швеції регламентується згідно МСБО.

У Норвегії, як і у Швейцарії та Швеції, спостерігається щорічне зростання населення країни (дод. Б.2, рис. Б.2.1). Станом на 01.01.2021 р. чисельність населення у країні становила 5468,5 тис. осіб. Протягом 2011-2021 рр. кількість населення зросла на 551,1 тис. осіб.

Кількість зайнятого населення у Норвегії у 2020 р. склала 3321 тис. осіб (61,5% від загальної кількості населення), кількість безробітного населення становила 243 тис. осіб (4,5%), кількість пенсіонерів – 864 тис. осіб (16%) (дод. Б.2, рис. Б.2.2). Відношення пенсіонерів до працюючих у Норвегії станом на 01.01.2020 р. склало 1:3,84.

У Норвегії існує три види пенсій (рис. 15).

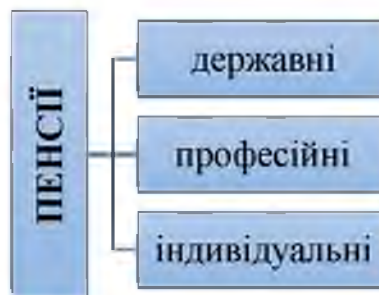

Рис. 15. Види пенсій у Норвегії

Джерело: [29].

Державні пенсії виплачуються згідно розподільного принципу солідарності та діляться на три частини: базова пенсія, спеціальна пенсія (виплачується пенсіонерам, які не змогли заробити додаткову пенсію згідно накопичувальної системи) та пенсія, яка надається додатково пенсіонерам, що піклуються про неповнолітніх дітей чи мають чоловіка (дружину), які не отримують доходу [29].

Професійні пенсії виплачуються згідно програм професійного пенсійного забезпечення колишнім працівникам працедавцями. Програми професійного пенсійного забезпечення є обов'язковими. Індивідуальні пенсії є добровільними та повністю залежать від рішення особи здійснювати вклади шляхом заключення договору зі страхувальниками [29].

Особливої уваги потребує аналіз пенсійної системи такої великої високорозвиненої країни з високим рівнем життя пенсіонерів, як США. Чисельність населення у США у 2021 р., станом на 01.01, становила 332,5 млн. осіб. Протягом 2011-2021 рр. загальна кількість населення країни збільшилась на 22,2 млн. осіб. У 2020 р. зайняте населення країни склало 59,4% від загальної кількості населення, безробітне населення – 7,4%, пенсіонери – 13,1% [20].

Система пенсійного забезпечення США є трирівневою (рис. 16).

Рис. 16. Структура пенсійної системи США

Джерело: [33].

У державній пенсійній системі, яка є солідарно-розподільною, пенсійні виплати формуються за рахунок внесків як працедавця, так і працівника. У приватній пенсійній системі майбутньому пенсіонеру відкривають соціальний рахунок, на який він робить внески. Накопичувальна пенсійна система формує пенсійні виплати за рахунок пенсійного внеску у державну або ж приватну організацію [33].

Внесок у державну пенсійну систему становить 15,3% від суми заробітної плати (порівну, по 7,65% для працівника та працедавця). Перерахування внесків у приватні пенсійні фонди є добровільним. Внески у накопичувальний фонд є обов'язковими та вносяться працедавцями, внесені кошти зберігаються під відсотки (зазвичай 9%) [33]. Розмір пенсії у країні в середньому складає 1400 дол. США.

У країні поширеними є два види пенсійних планів у накопичувальній системі: з визначеними внесками і з визначеними виплатами. Плани з

визначеними виплатами гарантують фіксований розмір пенсії і є більш привабливими для працівників [15].

Отже, спільним для всіх розглянутих країн з успішно функціонуючими системами пенсійного забезпечення є наявність змішаної моделі з оптимальним поєднанням у ній солідарно-розподільної та накопичувальної складових. Одним із дієвих механізмів забезпечення дієздатності накопичувальної системи в успішних пенсійних системах країн зарубіжжя є наявність професійних та корпоративних пенсійних планів на підприємствах.

3. Використання МСБО 26 та МСБО 19 у процесі ведення обліку та складання звітності за програмами пенсійного забезпечення

Облік та звітність пенсійного забезпечення у системі недержавного пенсійного забезпечення регламентується, від 2013 р. [36], МСБО, а саме – МСБО 26 та МСБО 19 (у частині виплат по закінченні трудової діяльності). Оскільки успішне вдосконалення та реформування пенсійної системи України є неможливим без досконалої системи бухгалтерського обліку у сфері пенсійного забезпечення, необхідним є здійснення аналізу використання МСБО 19 та МСБО 26, а також з'ясування недоліків та можливого вдосконалення процесів застосування даних Стандартів відносно вітчизняної практики обліку програм пенсійного забезпечення.

Рішення зобов'язати НПФ (та всі підприємства, що займаються економічною діяльністю за КВЕД-2010: Клас 65.30 «Недержавне пенсійне забезпечення», тобто мають програми (плани) пенсійного забезпечення) вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність згідно МСБО призвело до значного покращення облікових процесів у сфері добровільного недержавного пенсійного забезпечення. Це сталося, по-перше, за рахунок збільшення гарантії надійності, точності та достовірності облікової інформації, чому сприяють МСБО. По-друге, наявні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (надалі – П(С)БО) не містять П(С)БО, відповідно МСБО 26, тому можливість ведення

обліку та складання звітності щодо програм пенсійного забезпечення у НПФ до 2013 р. (а існування своє НПФ розпочали у 2005 р. [7]) була значно обмежена та призводила до викривлення даних бухгалтерського обліку [8]. П(С)БО, відповідним МСБО 19, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» (надалі – П(С)БО 26). Проте, П(С)БО 26 містить значні відмінності від МСБО 19 та потребує удосконалення задля необхідної, у результаті глобалізаційних та інтеграційних процесів, гармонізації та уніфікації бухгалтерського обліку [23], застосування МСБО 19 є більш доцільним.

Застосування щодо програм пенсійного забезпечення МСБО 26 та МСБО 19 відображено у дод. В.1. Певні питання обліку та звітності щодо програм пенсійного забезпечення Стандартами не регламентуються (дод. В.2). Потрібно зауважити, що МСБО 26 пояснює значення восьми термінів [18], а МСБО 19 – 21 терміну [17]. Термінам «програми з визначеним внеском» та «програми з визначеними виплатами» Стандарти дають дещо неоднакові визначення (дод. В.3).

МСБО 19 використовується при веденні обліку щодо всіх виплат, здійснюваних працедавцями (у т. ч. і по закінченні трудової діяльності). МСБО 26 застосовують у міжнародній практиці суто щодо обліку та звітності пенсійного забезпечення.

МСБО 26 є специфікованим МСФЗ (IAS). Необхідним є детальний аналіз особливостей даного Стандарту задля визначення доцільності використання його при обліку за програмами пенсійного забезпечення в Україні.

Згідно МСБО 26, у фінансовій звітності за програмою пенсійного забезпечення з визначеним внеском має міститися [18]:

- Звіт про наявні чисті активи, призначені для виплат;
- Опис політики фінансування.

Для об'єктивного та достовірного складання такої звітності у Стандарті містяться рекомендації щодо визначення сум майбутніх виплат учасникам, які розраховуються відповідно до сум внесків, ефективності операційної діяльності,

прибутків від інвестицій. Також зауважується, що можливими є консультації актуарія.

Фінансова звітність щодо програм з визначеними виплатами може складатися за одним з двох варіантів (дод. В.4). Для складання такої звітності актуарна теперішня вартість обіцяних пенсій має розраховуватись на основі пенсій згідно умов програми. Консультація (та звіт) актуарія при веденні обліку та складанні звітності за програмами з визначеними виплатами є обов'язковою [18].

У МСБО 26 вказується, що якщо актуарна оцінка на дату звітності не є підготовленою, варто використовувати найпізнішу оцінку із зазначенням її дати. Надання інформації для програм з визначеною виплатою має відбуватися в одному із трьох форматів [18].

Інші питання, регламентовані МСБО 26, відображені на рис. 17.

Рис. 17. Питання, регламентовані МСБО 26

Джерело: [18].

Отже, МСБО 26 регламентує можливі питання, що виникають у процесі обліку за програмами пенсійного забезпечення, а також всі питання, що можуть виникнути у процесі складання звітності за програмами пенсійного забезпечення, та повністю доповнює МСБО 19.

МСБО 19 висвітлює чимало питань обліку за програмами пенсійного забезпечення. У МСБО 19, як і у МСБО 26, зазначається, що облік програм зі встановленими внесками є менш складним. Облік програм з визначеними виплатами, згідно МСБО 19, повинен відбуватись відповідно до визначених етапів (рис. 18).

МСБО 19 висвітлює питання визнання та визначення різних типів програм. У Стандарті є ілюстративні приклади, що значно допомагає уникнути облікових непорозумінь.

У результаті проведеного аналізу змісту МСБО 26 та МСБО 19 можна стверджувати, що дані Стандарти у повній мірі регламентують необхідні питання обліку та звітності за програмами пенсійного забезпечення та повністю підходять для використання при веденні обліку та складанні звітності за програмами пенсійного забезпечення в НПФ, а також на підприємствах, на базі яких такі програми функціонують.

Рис. 18. Етапи обліку при використанні програм з визначеними виплатами

Джерело: [17].

Однак, в Україні в діяльності НПФ використовуються лише програми зі встановленими внесками (DC), натомість використання програм з визначеними

виплатами (DB) не є законодавчо врегульованим [21], хоча програми з визначеними виплатами є більш привабливими для учасників [15].

На базі певних підприємств функціонують плани пенсійного забезпечення. Згідно з планами (програмами) зі встановленими внесками підприємство перераховує до НПФ, керуючись колективним договором чи іншими документами, певну суму внесків за своїх працівників [5]. Перераховувані внески не дисконтуються і відображаються на підприємстві як короткострокові зобов'язання.

Плани програм з визначеними виплатами функціонують на базі підприємств зі шкідливими та важкими умовами праці [5; 37], які зобов'язані виплачувати своїм працівникам пільгові пенсії. Витрати за планами з визначеними виплатами відображаються в обліку підприємств як довгострокові зобов'язання. Під дані зобов'язання обов'язковим є створення забезпечень, що мають відображатись у звітності за нинішньою вартістю, розрахованою у результаті дисконтування. Для достовірного розрахунку вартості забезпечень на певну дату, згідно МСБО 19 (а також згідно МСБО 26), необхідно уміло використовувати актуарні припущення, якими є:

- демографічна ситуація в певній місцевості;
- плинність кадрів;
- зміни сум заробітної плати;
- зміни сум державних пенсійних виплат;
- ставка дисконту;
- інші економічні та соціальні чинники.

Дані показники мають враховуватися на кілька років вперед. Згідно МСБО 19 та МСБО 26, такий розрахунок має бути виконаний актуарієм, спеціалістом, який досконало володіє методами актуарної математики. У складі фінансової звітності планів з визначеними виплатами має міститися звіт актуарія [18].

Однією з причин недостатньої ефективності програм з визначеними виплатами на вищезазначених підприємствах є недостатня кількість в Україні

актуаріїв [12; 41]. Саме з цієї причини, а також через відсутність напрацьованих інструментів гарантування вкладів, виникає і фактична неможливість, на даний час, впровадження в НПФ програм з визначеними виплатами.

Професія актуарія є однією із найзатребуваніших в США та у високорозвинених країнах Європи, входить до десяти найбільш популярних та високооплачуваних у цих країнах професій. Праця актуаріїв широко використовується в обліку пенсійного забезпечення вищезазначених країн, що є ще однією із причин їх успішності [41].

В умовах національних реалій України, враховуючи існуючі значні ризики, консультації актуаріїв були б дуже доречними і в процесі обліку програм з визначеними внесками у НПФ (хоча в цьому випадку дані консультації не є обов'язковими, а лише можливими [18]), оскільки це сприятиме підвищенню об'єктивності, точності та достовірності облікових даних та, у результаті, підвищенню довіри до НПФ.

Для поширення корпоративних та професійних програм пенсійного забезпечення на підприємствах значною перешкодою також є недостатня кількість фахівців з МСБО [39], а іноді – і недостатня компетентність персоналу, оскільки сучасні умови ставлять перед бухгалтерами все більше вимог, потребують підвищення кваліфікації та дотримання принципу «навчання впродовж життя» [13].

Отже, МСБО 26 та МСБО 19 у повній мірі забезпечують регламентацію необхідних питань щодо програм пенсійного забезпечення. Використання МСБО 26 в Україні є певною мірою обмеженим за рахунок невикористання НПФ програм з визначеними виплатами, що потребує уваги, оскільки програми з визначеними виплатами є привабливими для учасників НПФ.

Для покращення облікових процесів, задля підвищення точності та достовірності облікових даних, необхідним є залучення актуаріїв, відповідно, і створення умов задля збільшення кількості цих фахівців. Також необхідністю є створення умов для зростання кількості фахівців з МСБО та приділення уваги необхідному постійному підвищенню кваліфікації практикуючих бухгалтерів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Аналіз діючої пенсійної системи України свідчить про те, що вона не у змозі виконувати належні їй функції, що зумовлено наявними негативними факторами впливу. Це може призводити до погіршення рівня життя пенсіонерів та до ризику неспроможності забезпечення майбутніх пенсіонерів. У результаті даної негативної тенденції виникає додаткове, з негативною динамікою посилення, навантаження на Державний бюджет України, дотації з якого, на даний час, є єдиною можливістю мінімального виправлення ситуації за рахунок коштів, необхідних для інших соціально-економічних зрушень. Задля збереження дієздатності та посилення ефективності функціонування вітчизняної системи пенсійного забезпечення необхідними є рішучі та активні кроки у напрямку реформування пенсійної системи та вдосконалення усіх її складових, особливо облікових, згідно успішного досвіду зарубіжних країн з ефективно функціонуючими пенсійними системами. Задля посилення ефективності функціонування наявної солідарної системи України, впровадження накопичувальної системи та зміцнення недержавного пенсійного забезпечення необхідним є:

- напрацювати ряд заходів задля посилення боротьби з тіньовою зайнятістю;
- забезпечити розробку стратегії розвитку підприємств, що сприятиме створенню нових робочих місць та підвищенню сум заробітної плати для працевлаштування безробітних осіб та протидії трудовій міграції;
- обґрунтовано збільшити ставку нарахувань ЄСВ та запровадити ставку відрахувань ЄСВ, відповідно до аналітичних розрахунків, у розмірі 2%;
- сприяти впровадженню другого рівня пенсійного забезпечення – накопичувальної системи та повноцінному функціонуванню змішаної пенсійної системи;
- всіляко розвивати вітчизняний ринок інвестицій;

- забезпечити поширення професійних та корпоративних пенсійних планів на базі підприємств, а також – впровадження НПФ із застосуванням програм з визначеними виплатами.

Дані заходи забезпечать збільшення власних доходів солідарної системи у вигляді частки від ЄСВ, що підвищить спроможність ефективного функціонування солідарної системи; сприятимуть збільшенню зацікавленості населення в участі у системі недержавного пенсійного забезпечення, ефективному функціонуванню як солідарної (І рівня), так і накопичувальної (II і III рівнів) складових пенсійної системи.

Для ефективного облікового забезпечення пенсійної системи України та вирішення існуючих проблем бухгалтерського обліку пенсійного забезпечення потрібно:

- внести необхідні зміни до НП(С)БО ДС 124 задля гармонізації та уніфікації національного обліку пенсійного забезпечення та підвищення якісних характеристик облікових даних;
- забезпечити підготовку актуаріїв для підвищення об'єктивності, точності, надійності облікових даних та даних фінансової звітності пенсійного забезпечення;
- приділити увагу підготовці фахівців з МСБО, включаючи впровадження у вишах окремого курсу "Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку у державному секторі";
- сприяти підвищенню кваліфікації та всебічному розвитку практикуючих бухгалтерів для забезпечення компетентнісного підходу.

Запропоновані заходи сприятимуть покращенню якісних характеристик даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності пенсійного забезпечення, гармонізації та уніфікації вітчизняного бухгалтерського обліку; зміцнять систему бухгалтерського обліку України; забезпечать соціально-економічний розвиток країни та позитивні євроінтеграційні зміни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архів курсу долара НБУ. URL:
<https://index.minfin.com.ua/exchange/archive/nbu/>

2. Гайдученко Т.М. Досягнення і перспективи пенсійного забезпечення в Україні. Розвиток аграрного сектору економіки України в умовах глобалізації: матеріали 73-ї наук.-практ. студ. конф. (Київ, 27 листопада 2019 р.). Київ: НУБІП України, 2019. С. 20-21.

3. Гайдученко Т.М. Солідарна система: проблемні аспекти та перспективи реформування. Проблеми та перспективи сучасного розвитку фінансів, обліку та банківської діяльності: матеріали III Міжнародн. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю кафедри міжнародних фінансів, обліку та оподаткування (Дніпро, 23 березня 2020 р.). Дніпро: ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2020. С. 26-28.

4. Гайдученко Т.М. Сучасний стан та перспективи розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні. Перспективні напрямки розвитку економіки, фінансів, обліку та права: теорія і практика: матеріали Міжнародн. наук. -практ. конф. (Полтава, 12 лютого 2020 р.). Полтава, 2020. С. 43-44.

5. Гужел Ю. Соціальні програми згідно з МСБО 19: основні правила обліку. URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-msfo-28-socialnye-programmy-soglasno-msbu-19-osnovnye-pravila-ucheta>

6. Де краще виходити на пенсію: ТОП – 10 кращих і гірших країн світу. URL: <https://thepage.ua/ua/news/de-krashe-vihoditi-na-pensiyu-top-10-krashih-i-girshih-krayin>

7. Дюжина пенсійних порад. URL: <http://pf.kinto.com/npf/advice.html>

8. Калюга Є.В., Гайдученко Т.М. Виправлення помилок у фінансовій звітності: вітчизняний та міжнародний підходи. Бухгалтерський облік, оподаткування та контроль в умовах міжнародної економічної інтеграції: матеріали всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. 60-річчю кафедри обліку та

оподаткування (Київ, 10-11 жовтня 2019 р.) /відп. ред. Є.В. Калюга. – Київ: НУБіП України, 2019. С. 69-72.

9. Калюга Є.В., Гайдученко Т.М. Оцінка дієздатності солідарного рівня пенсійної системи України. Молодий вчений. 2020. №12 (88). URL: <http://molodyvcheny.in.ua/ua/archive/88/>

10. Калюга Є.В., Гайдученко Т.М. Оцінка системи пенсійного забезпечення. Молодий вчений. 2020. №8 (84). С. 268-273. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/ua/archive/84/>

11. Калюга Є.В., Гайдученко Т.М. Проблемні аспекти бухгалтерського обліку пенсійного забезпечення. Концептуальні засади збалансованого розвитку аграрного сектору економіки України в умовах глобальних викликів: матеріали 75-ї наук.-практ. студ. конф. (Київ, 11 грудня 2020 р.). Київ: НУБіП України, 2020. С. 31-33.

12. Калюга Є.В., Гайдученко Т.М. Реформування пенсійного забезпечення. Облік, оподаткування, контроль та аналіз в активізації діяльності економічних суб'єктів: матеріали V Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (Київ, 20 березня 2020 р.). Київ: НУБіП України, 2020. URL: <https://nubip.edu.ua/node/71926>

13. Kaliuha Y. V., Haiduchenko T.M. THE PROFESSION OF ACCOUNTANT IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION OF ECONOMY. IMPERATIVES OF CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT IN PROMOTING NATIONAL COMPETITIVENESS: materials International Scient. and Pract. Conf., December 13-14, 2018. Batumi, Georgia: Batumi Navigation Teaching University, 2018. Vol. 1. p. 145-148.

14. Калюга Є.В., Оверчук В.С. Історичний аспект розвитку пенсійної системи в Україні. Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. 2013. Вип. 10 (4). С. 69-77.

15. Козак Т.М. Досвід провідних країн світу в побудові дієвої пенсійної системи. Інвестиції: практика та досвід. Сер. Державне управління. 2017. №23. С. 120-125.

16. Кулікова Є.О. Порівняльний аналіз системи пенсійного страхування України та зарубіжних країн. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер. Економіка. 2018. № 9(37). С. 142–146. URL: <http://paper.researchbib.com/view/paper/178231>

17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 (МСБО 19). Виплати працівникам. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011 (дата звернення: 19.01.2021 р.).

18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 26 (МСБО 26). Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_044 (дата звернення: 14.01.2021 р.).

19. Міністр соцполітики Лазебна: «Без накопичувальних пенсій доведеться підвищувати податки». URL: <https://www.msp.gov.ua/news/19463.html?PrintVersion>

20. Мировая и региональная статистика, национальные данные, карты и рейтинги. URL: <https://knoema.ru/atlas>

21. Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: оцінка та рекомендації. Липень 2019. Київ, Україна. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/07/Voluntary_Private_Pensions_in_Ukraine-Assessment_jul2019_ua.pdf

22. Нормативне регулювання облікової системи Швейцарії і Польщі. URL: https://allref.com.ua/uk/skachaty/Normativne_regulyuvannya_oblikovoyi_sistemi_SHveycariyi_i_Pol-shi?page=3

23. Овсяк Н.В., Радченко О.Ю. Виплати працівникам за П(С)БО 26 та МСФЗ (IAS) 19: порівняльний аспект. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2012. Вип. 3 (24). С. 360-368.

24. Одарченко К. П'ятирівнева пенсійна система для забезпечення гідних пенсій. URL: <https://ua.112.ua/mnenie/piatyirivneva-pensiina-systema-dlia-zabezpechennia-hidnykh-pensii-520329.html>

25. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 05.01.2021 р.).
26. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 08.01.2021 р.).
27. Офіційний сайт Пенсійного фонду України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/> (дата звернення: 09.01.2021 р.).
28. Павловський А. Підводні камені накопичувальної пенсійної системи. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/10/20/666439/>
29. Пенсии в Норвегии - Pensions in Norway. URL: https://ru.qaz.wiki/wiki/Pensions_in_Norway
30. Пенсия в Швейцарии. URL: <https://visasam.ru/emigration/pension/pensiya-v-shveicarii.html>
31. Пенсии в Швеции – забота о пожилых - Швеция. URL: <https://ru.sweden.se/ljudi/starost-v-shvecii/>
32. Пенсії 2020 року – Розмір пенсії в Україні та Європі – новини України. URL: <https://apostrophe.ua/ua/news/economy/2020-02-20/kakie-vyiplaty-poluchayut-pensioneryi-v-ukraine-a-kakie---v-evrope-interesnoe-sravnenie/188875>
33. Пенсія та пенсійна система в США. URL: <https://migrant.biz.ua/ssha/zhittya-ssha/pensiia-v-ssha.html/amp>
34. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.09.2017 р. URL: https://www.nfp.gov.ua/files/17_Dep_Repetska/NPF_III_kv%202017.pdf
35. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.09.2020 р. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2021/01/npf_iii_kv-2020.doc
36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями)/Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 07.01.2021 р.).

37. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09 липня 2003 р. №1058 – IV (зі змінами та доповненнями) / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення: 15.01.2021 р.).

38. Про затвердження пропорцій розподілу єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. №675 (зі змінами та доповненнями) / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-2014-%D0%BF> (дата звернення: 08.01.2021 р.).

39. Товкун Л.В. Міжнародні стандарти фінансової звітності: особливості впровадження в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2019. № 4. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2019/75.pdf

40. Цибульник М.О. Нормативно-правове регулювання обліку діяльності недержавних пенсійних фондів в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного ун-ту. Сер. Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 23 (2). С. 132-138.

41. Шолойко А.С. Професійні оцінювачі ризиків і збитків в інфраструктурі страхового ринку України. Проблеми економіки. Сер. Фінанси та банківська справа. 2017. № 2. С.292-297

ДОДАТКИ

Додаток А.1

**Порівняльна характеристика НП(С)БО ДС 124, МСБО ДС 9 та
МСБО ДС 23 щодо складу доходів**

Стандарт	Склад доходів від обмінних операцій	Склад доходів від необмінних операцій
НП(С)БО ДС 124	<ul style="list-style-type: none"> – асигнування бюджету; – доходи від надання послуг; – доходи від продажу; – доходи від відсотків; – доходи від роялті; – доходи від дивідендів; – доходи від курсових різниць; – доходи від реалізації необоротних активів 	<ul style="list-style-type: none"> – податкові надходження; – збори і платежі; – трансферти; – кошти бюджетних установ від підприємств, організацій, фізичних осіб, інших бюджетних установ на цільові заходи; – надходження до державних цільових фондів; – зобов'язання, що не підлягають погашенню
МСБО ДС 9	<ul style="list-style-type: none"> – доходи від надання послуг; – доходи від продажу; – доходи від відсотків; – доходи від роялті; – доходи від дивідендів 	Не трактує
МСБО ДС 23	Не трактує	<ul style="list-style-type: none"> – трансферти; – гранти; – доходи від списання боргів та прийняття зобов'язань; – штрафи; – доходи від надання нерухомості; – подарунки; – пожертви; – послуги у натуральній формі

Джерело: [11].

Додаток Б.1

Рис. Б.1.1. Динаміка чисельності населення Швеції у 2011-2021 рр., станом на 01.01

Джерело: [20].

Рис. Б.1.2. Структура працевлаштованого, безробітного населення і пенсіонерів у Швеції у 2020 р., %

Джерело: [20].

Додаток Б.2

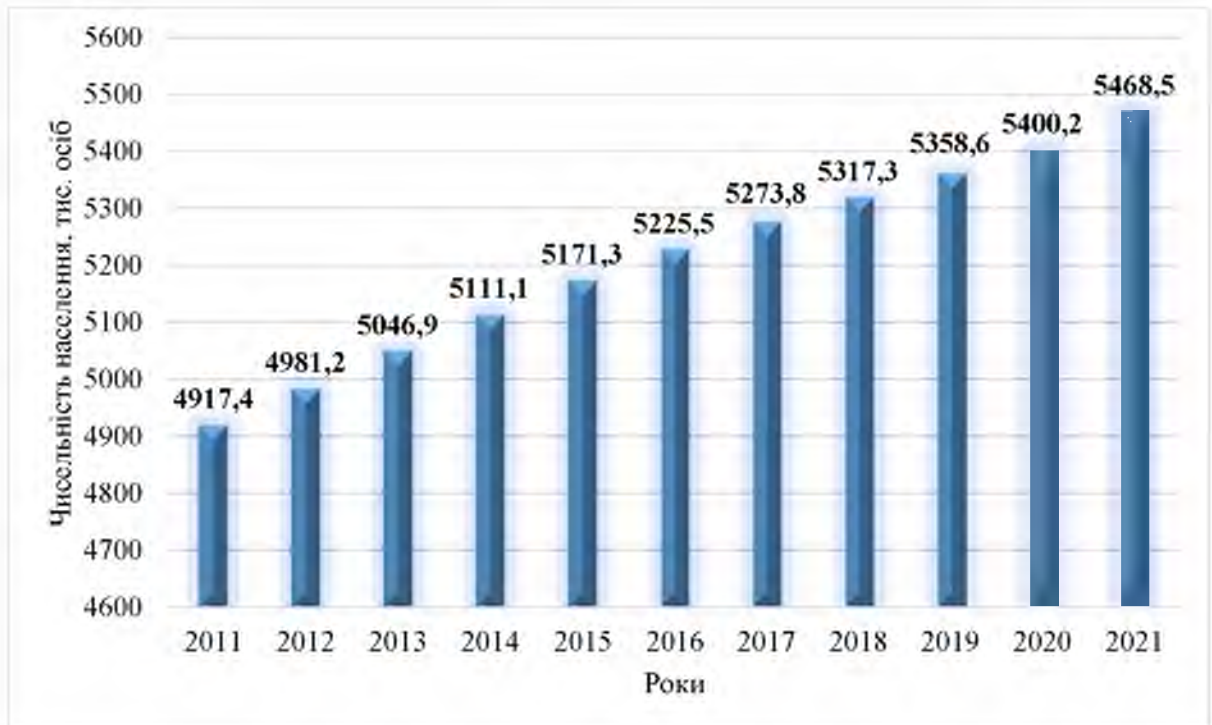

Рис. Б.2.1. Динаміка чисельності населення Норвегії у 2011-2021 рр., станом на 01.01

Джерело: [20].

Рис. Б.2.2. Структура працевлаштованого, безробітного населення і пенсіонерів у Норвегії у 2020 р., %

Джерело: [20].

Додаток В.1

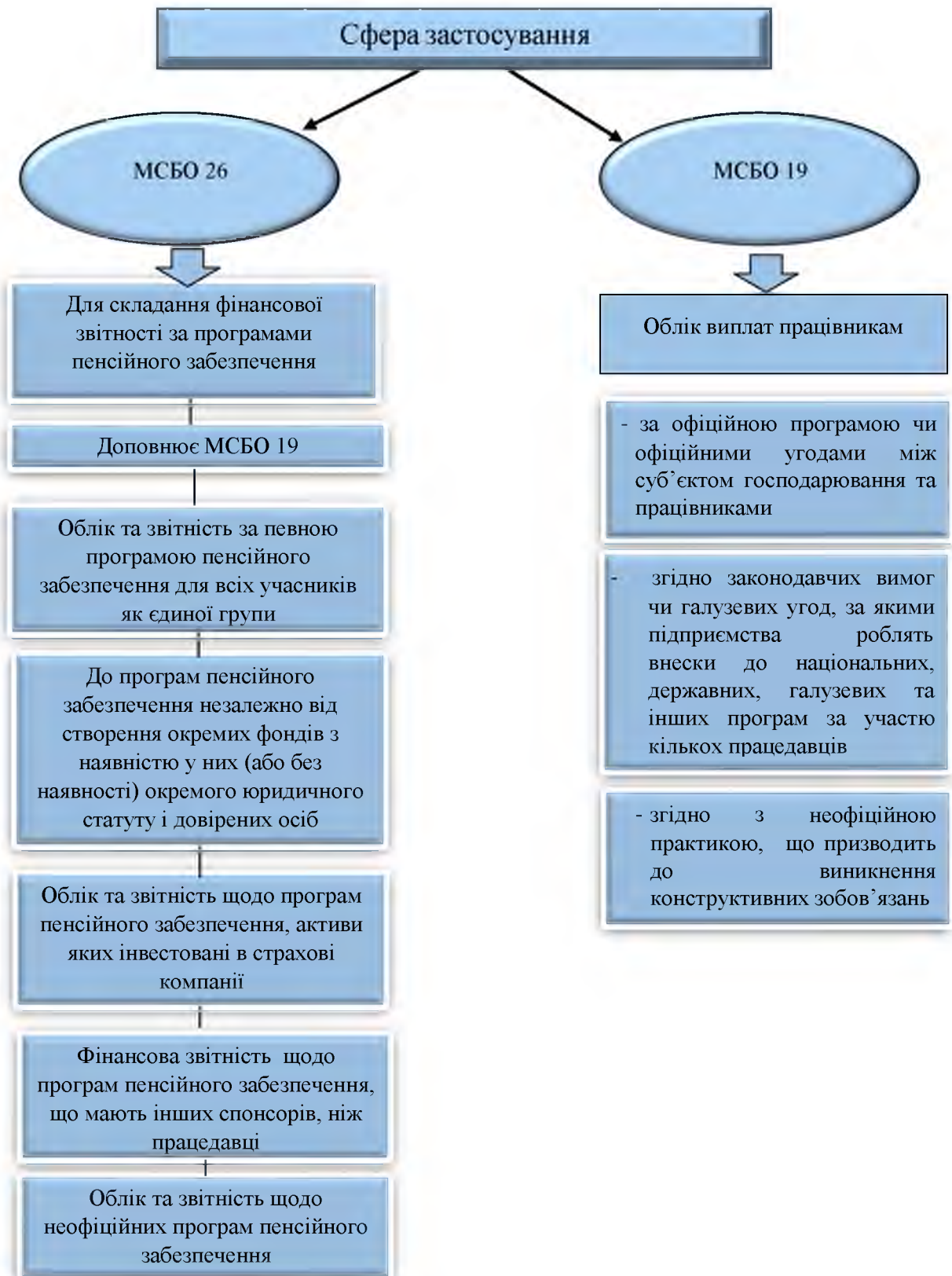

Рис. Сфера застосування МСБО 26 та МСБО 19

Джерело: [17; 18].

Рис. Сфери, на які не поширюється застосування МСБО 26 та МСБО 19

Джерело: [17; 18].

Додаток В.3

Терміни, використовувані в МСБО 26 та МСБО 19

МСБО 26	МСБО 19
Програми з визначеним внеском	
Програми пенсійного забезпечення, згідно з якими суми, що підлягають виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються відповідно до сплачених внесків, і отриманого від них інвестиційного доходу	Програми виплат по закінченні трудової діяльності, згідно з якими суб'єкт господарювання сплачує фіксовані внески окремому суб'єкту господарювання (фонду) і не матиме юридичного чи конструктивного зобов'язання сплачувати подальші внески, якщо фонд не матиме достатньо активів для сплати всіх виплат працівникам, пов'язаних їхніми послугами у поточному та попередніх періодах
Програми з визначеними виплатами	
Програми пенсійного забезпечення, згідно з якими суми, що належать виплаті у вигляді пенсійного забезпечення, визначаються за допомогою формули, за основу якої береться сума заробітку працівника або його робочий стаж (або те і інше)	Програми виплат по закінченні трудової діяльності, крім програм з визначеним внеском

Джерело: [17; 18].

Додаток В.4

Рис. Склад фінансової звітності щодо програми пенсійного забезпечення з визначеною виплатою

Джерело: [18].